

Facilitace jako dobrý nástroj koordinátora

Případová studie ze Setkání koordinátorů ŠVP v Gymnáziu Rokycany konaného dne 8. 6. 2009

Koordinátor si může bezpečně popovídat se svými kolegy z jiných gymnázií. Seznámí se s lidmi se stejnými problémy, pozná jinou školu a podělí se o své problémy, starosti, zkušenosti. Přesně to mu nabízí **projekt Kurikulum G v rámci modulu SÍT – vzájemná setkávání koordinátorů ŠVP na gymnáziích**. V červnu se první setkání uskutečnilo na gymnáziu v Rokycanech. Součástí setkání byla facilitace, která byla nabídnuta jako jeden z nástrojů využitelných ve školské praxi. Jak probíhá facilitace? Jak jsme ji poznali my – účastníci setkání? Můžete se dozvědět v následujícím textu:

Dne 8. června se sešlo deset koordinátorů z různých koutů republiky na Gymnáziu v Rokycanech.

Součástí programu setkání koordinátorů ŠVP na gymnáziích byla praktická ukázka – předvedení a použití facilitace.

V první části proběhla ukázka facilitace při skupinové práci, ve které byla využita metoda zážitkové pedagogiky (zážitková aktivita s následnou reflexí):

Cílem ukázky bylo, aby účastníci mohli sami na sobě prožít formu facilitovaného workshopu tak, aby pochopili význam facilitace.

Všichni přítomní účastníci (12 lidí) byli rozděleni do dvou skupin. Facilitátorka oběma skupinám zadala úkol: „Vaším cílem je postavit co nejvyšší věž ze špejlí, která bude nejméně 5 vteřin stát.“ Skupiny dostaly potřebný materiál a cca 13 minut čas na splnění úkolu. Potom všichni vyhodnotili, která věž je vyšší. Následně facilitátorka vyzvala skupinky, aby si poskytli pozitivní zpětnou vazbu zodpovězením otázek:

- Co bylo vaším cílem?
- Co se vám dařilo při stavbě věže?
- Co vám pomáhalo?
- Co byste dělali příště jinak?

Odpovědi na jednotlivé otázky účastníci ve skupinách sepsali na moderační karty a vylepili je

v učebně. Poté byla shrnuta metoda pozitivní zpětné vazby jako metoda, která umožňuje účastníkům použít pozitivní a kreativní, bezpečný rozhovor při sebehodnocení výkonu.

- Které dovednosti, rozvíjející klíčové kompetence jste při stavbě věže využili?

Účastníci se ve skupině dohodli a sepsali dovednosti a dali je na flip s vypsány klíčovými kompetencemi.

- Co jsme se při stavbě věže a jejím vyhodnocování naučili?

Účastníci měli, dle vlastního vyjádření, možnost navzájem se poznat, vnímat schopnosti a dovednosti své a svých kolegů. Vyzkoušeli si práci v nové skupině, naučili se přemýšlet o zpětné vazbě. Potvrdili si, že je možnost nalézt klíčové kompetence kdekoliv.

Na základě prožitkové aktivity byla shrnuta facilitace jako metoda, jejíž možnosti a znaky jsou následující:

- Jde o metodu, která neposkytuje návody, ale pracuje se zkušenostmi, s vlastním učením pomocí otázek – je to styl vedení komunikace.
- Facilitace se může využít ve školách při výuce, vedení lidí v pracovních týmech, řešení konfliktů, workshopech, pracovních poradách apod.
- Tato metoda může ulehčit skupinovou práci tím, že umožňuje otvírání prostoru pro zapojení všech členů skupiny, podporuje jejich angažovanost.
- Facilitátor, který vede proces, klade otázky a aktivně naslouchá.
- Principy facilitace jsou: rovnoprávnost zapojení všech členů skupiny, participace všech na plnění cíle setkání, spoluzodpovědnost, nedirektivnost řízení, jasná struktura setkání, nestrannost a nehodnotící přístup facilitátora, udržování dialogu mezi účastníky.

Ve druhé části byla použita facilitace při sdílení a výměně zkušeností koordinátorů při tvorbě a následné implementaci ŠVP, která proběhla formou otázek a odpovědí a následné diskuse:

Jedním z cílů setkání bylo sdílení a výměna zkušeností. Facilitátorka usnadnila účastníkům naplnit tento cíl kladením následujících otázek, u kterých jsou uvedeny i odpovědi účastníků:

Zmapování současného stavu: Kde jsme?

- Podle ŠVP už učíme. Máme zkušenosti, ale potřebujeme další zkušenosti – jak provádět změny v ŠVP.
- Chybí nám učitelé, kteří budou podle ŠVP učit – ne pouze podle přepsaných starých osnov.
- Náš ŠVP je před dokončením.
- Jsme na konci, uprostřed i na začátku.
- Máme hotovo. A teď co dál?
- Pro úspěšnou realizaci ŠVP potřebujeme získat některé kolegy.
- Máme mnoho materiálu, který je potřeba počítačově zpracovat.
- Potřebujeme počítačové vybavení a více nadšených učitelů.
- Potřebujeme zhodnotit současnost, stanovit plusy, mínusy, a pak jít dál.
- ŠVP G – volitelné předměty – úpravy. Elektrotechnika
- Potřebujeme Sílu vše aplikovat

- Na škále jsme někde v horní třetině.
- Máme dvě učebny s dataprojektorem a s interaktivní tabulí.

V jaké fázi je tvorba vašeho ŠVP na škále od nuly do deseti?

Pokud nula vyjadřuje stav před začátkem tvorby ŠVP a na desítce máme ŠVP již vytvořený a můžeme podle něj začít učit, označili účastníci svou pozici v rozmezí od 6,5 do 10, nejvíc 8 - 10, pokud škola má nižší gymnázium a bilingvinní gymnázium.

S čím jste přijeli? Jaká jsou vaše očekávání?

- Uvítáme názory a nápady jiných.
- Očekáváme výměnu zkušeností.
- Chceme načerpat a motivaci vše dotáhnout až do konce.
- Pomoc s výběrem učebnic. Zkušenosti pilotního gymnázia.
- Jak v ŠVP pracovat s cizím a dalším jazykem, motivace pedagogů, zpracování ICT do ŠVP.
- Ověřit si, zda máme všechny části a jak charakterizovat školní maturitu.

Co očekávají účastníci od účasti v projektu Kurikulum G?

- Zkušenosti ostatních.
- Dobití energie.
- Dokázat přijmout facilitaci jako metodu, která neposkytuje návody.
- Vtáhnout do celého procesu vysoké školy, včetně studentů.
- Sebereflexi.

Facilitovanou diskusí se podařilo uskutečnit neformální a užitečné sdílení zkušeností, předání informací a zodpovězení otázek o přípravě a realizaci ŠVP mezi všemi účastníky setkání. Účastníci hodnotili získanou podporu kladně.

Ludmila Šulcová dne 2. 9. 2009